

UZASADNIENIE

T. N. w pozwie z dnia 27 czerwca 2013 roku, skierowanym przeciwko mężowi A. N. wniosła o zasądzenie tytułem przyczyniania się do zaspokojenia potrzeb rodziny kwoty po 700 zł miesięcznie.

Pozwany nie uznał powództwa i wniósł o jego oddalenie w całości.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 23 października 2014 roku Sąd Rejonowy wK.zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę po 250 zł miesięcznie tytułem przyczyniania się do zaspokojenia potrzeb rodziny, płatną z góry do 10 dnia każdego miesiąca poczynając od dnia 3 grudnia 2013 roku, oddalił powództwo w pozostałej części, rozstrzygnął o kosztach zastępstwa adwokackiego i kosztach sądowych oraz nadał wyrokowi w punkcie pierwszym rygor natychmiastowej wykonalności.

Rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego zostało oparte na następujących ustaleniach i rozważaniach :

Strony zawarły związek małżeński w dniu 27 stycznia 1996 roku, z małżeństwa nie posiadają dzieci. Powódka ma 60 lat, zaś pozwany 62 lata. Strony mieszkały razem do 2021 roku. Obecnie pozwany mieszka ze swoją córką i jej rodziną: mężem, będącym jednocześnie synem powódki oraz trójką dzieci. Umową darowizny z 16 maja 2013 roku pozwany darował swojej córce M. B. zabudowaną nieruchomość o łącznej powierzchni 7,4579 ha, wchodzącą w skład jego majątku osobistego. Strony umowy darowizny określiły jej wartość na 120 000 zł. Powódka mieszka sama w mieszkaniu socjalnym w Ł. i sama ponosi ciężar opłat: za energię elektryczną – 85 zł, za wodę – 200 zł, z tytułu czynszu – 75 zł miesięcznie. Powódka od kilku lat zmaga się z chorobą alkoholową. Uzależnienie przyczyniło się do separacji faktycznej stron. Powódka od 2011 roku była trzykrotnie hospitalizowana w Szpitalu w G. na Oddziale Psychiatrycznym. Stwierdzono u powódki brak krytycyzmu wobec problemu alkoholowego. Została wypisana z zaleceniem kontynuacji leczenia w warunkach ambulatoryjnych. Po pięciu dniach od wypisania została przyjęta po raz drugi. Przy przyjęciu była pod wpływem alkoholu i zaniedbana higienicznie. Rozpoznano u powódki upojenie alkoholowe dysforyczne, organiczne zaburzenia osobowości i uzależnienie od alkoholu. W czerwcu 2012 roku powódka zaciągnęła w (...) kredyt gotówkowy w wysokości 12 777,67 zł., z czego do dyspozycji kredytobiorcy pozostały środki w kwocie 3000 zł., zaś kwota 6854,98 zł została przeznaczona na spłatę zobowiązań powódki, pozostałe środki stanowiły koszty kredytu. Termin spłaty kredytu strony umowy określiły jako czerwiec 2015 roku. Powódka spłaca zobowiązanie ratami miesięcznymi w wysokości po 485,69 zł. W 2010 roku spłonęło mieszkanie, w którym strony mieszkały. Wspólnymi środkami małżonkowie przeprowadzili remont zaciągając kredyty na zakup mebli, czy sprzętów gospodarstwa domowego. Umowy podpisywała powódka, gdyż miała stały dochód. Powódka od 9 kwietnia 2009 roku posiada orzeczenie (...) ds. Orzekania o Niepełnosprawności w K. o zaliczeniu do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności na stałe. T. N. leczy się na wiele schorzeń, w tym na cukrzycę, na choroby żołądka, układu kostnego, uczęszcza na rehabilitację.

Pozwany utrzymuje się z pracy w zakładzie cukierniczo - piekarniczym w G., którą świadczy w wymiarze ¼ etatu za wynagrodzeniem miesięcznym w kwocie 400 zł brutto.

Powyższy stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił w oparciu o zeznania świadków oraz dowód z przesłuchania stron, a ponadto na podstawie załączonych do akt sprawy dokumentów, których prawdziwość i autentyczność nie była kwestionowana przez pełnomocników stron.

W oparciu o ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy uznał, że powództwo jest częściowo zasadne. Sąd Rejonowy przytaczając treść art. 27 k.r.o wskazał, że separacja faktyczna małżonków nie wyłącza możliwości zasądzenia świadczeń z powyższego przepisu. Powódka udowodniła, że nie wszystkie potrzeby rodziny były zaspokajane przez strony w równym stopniu. Poziom stopy życiowej rodziny określają możliwości zarobkowe i majątkowe obojga małżonków. Zakres tego obowiązku kształtuje zasada, że stopa życiowa małżonków, choćby pozostających w faktycznym rozłączeniu, powinna być z reguły równa. Powódka ponosi koszty związane ze swym leczeniem, nadto,

powódka samodzielnie spłaca kredyt zaciągnięty w trakcie trwania związku małżeńskiego kwotą przenoszącą wartość 480 zł. miesięcznie, stanowiącą blisko połowę jej miesięcznego dochodu, i samodzielnie pokrywa opłaty związane z użytkowaniem mieszkania. Natomiast pozwany mieszka u swojej córki, w domu, który jej podarował w drodze darowizny. Pozwany majątkiem osobistym, nabytym w drodze dziedziczenia, wspomógł swoją córkę i jej rodzinę, nie partycypuje zaś, w żadnych potrzebach swojej żony. Powyższe uzasadniało w ocenie Sądu Rejonowego zasądzenie na rzecz powódki kwoty po 250 zł miesięcznie.

W pozostałej części Sąd Rejonowy oddalił powództwo podnosząc, że kwota, którą dysponuje powódka z tytułu emerytury, po spłacie części należności banku, wystarczy jej na pokrycie zobowiązań czynszowych i związanych z bieżącym funkcjonowaniem, w tym wykupieniem lekarstw.

Apelację od wyroku Sądu Rejonowego w części uwzględniającej powództwo wniosła strona pozwana wnosząc o jego zmianę i oddalenie powództwa w całości. Apelujący zarzucił Sądowi pierwszej instancji naruszenie przepisu art. 27 k.r.o. przez przyjęcie, że znajduje on zastosowanie w niniejszej sprawie w sytuacji, gdy na skutek separacji faktycznej zaistniałej pomiędzy stronami jako małżonkami bezdzietnymi, z przyczyn leżących po stronie powódki to jest jej alkoholizmu, doszło do zerwania więzi rodzinnych, wspólnego pożycia i ustania potrzeb rodziny - które przerodziły się w indywidualne potrzeby każdego z małżonków - a zatem ustania obowiązku przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny oraz sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego poprzez przyjęcie, że pozwany jest w stanie ponosić ciężar zapłaty na rzecz powódki kwoty 250 zł miesięcznie w sytuacji, gdy jego dochód wynosi 400 zł miesięcznie, a nadto korzysta on ze wsparcia finansowego córki.

W odpowiedzi na apelację powódka wniosła o jej oddalenie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna skutkując zmianą zaskarżonego wyroku i oddaleniem powództwa.

Podstawę materialno-prawną roszczenia strony powodowej stanowi art. 27 k.r.o. Zgodnie z jego treścią oboje małżonkowie obowiązani są, każdy według swych sił oraz swych możliwości zarobkowych i majątkowych, przyczyniać się do zaspokajania potrzeb rodziny, którą przez swój związek założyli (...). Należy wskazać, że powyższy przepis stanowi konkretyzację obowiązków wzajemnej pomocy i współdziałania dla dobra rodziny wynikających z art. 23 k.r.o. Bezsporną w niniejszej sprawie jest okoliczność, że strony pozostają w separacji faktycznej i nie posiadają wspólnych dzieci. W kwestii wpływu faktycznej separacji na istnienie i zakres obowiązku określonego w art. 27 k.r.o. Sąd Najwyższy w uchwale pełnego składu Izby Cywilnej i Administracyjnej z dnia 16 grudnia 1987 roku wskazał, że małżonek może dochodzić zaspokajania potrzeb w oparciu o powyższy przepis zarówno wtedy, gdy rodzinę tworzą małżonkowie i dzieci będące na ich utrzymaniu, jak i wtedy, gdy w rodzinie dzieci takich nie ma, stwierdzając jednocześnie w uzasadnieniu uchwały, że o potrzebach rodziny w rozumieniu art. 27 k.r.o. można mówić w zasadzie wówczas, gdy rodzina jest związana węzłem wspólnego pożycia, tylko bowiem w takiej sytuacji powstają potrzeby dotyczące zespołu osób tworzących rodzinę. Sąd Najwyższy wyjaśnił dalej, że „obowiązek z art. 27 k.r.o. dotyczy zarówno rodziny, której członkowie tworzą wspólnotę gospodarczą, jak i takiego przypadku separacji faktycznej, gdy tylko jeden z małżonków pozostaje z dziećmi we wspólnym gospodarstwie rodzinnym, separacja faktyczna bowiem nie powinna wywierać ujemnego wpływu na zakres zaspokajania dzieci z małżeństwa, a potrzeb tych w praktyce nie da się oddzielić od potrzeb tego z rodziców, przy którym dzieci pozostały”. Z powyższego wynika, że obowiązek przewidziany w art. 27 k.r.o. istnieje, gdy istnieje związana węzłem wspólnego pożycia rodzina, którą tworzą bezdzietni małżonkowie, bądź jeden z małżonków pozostający z dziećmi we wspólnym gospodarstwie rodzinnym. Powyższe uzasadnia przyjęcie tezy, że obowiązek przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny ustaje w wypadku separacji faktycznej małżonków bezdzietnych. W takim bowiem przypadku istnieje de facto brak rodziny, a więc osób związanych węzłem wspólnego pożycia. Przeciwny pogląd prowadziłby do akceptowania obowiązków o charakterze alimentacyjnym pomiędzy bezdzietnymi małżonkami, którzy decydują się na pozostawanie w separacji faktycznej, która pozostaje w sprzeczności z konstytucyjną zasadą ochrony małżeństwa, rodziny, macierzyństwa i rodzicielstwa zawartych w art. 18 Konstytucji RP, na co wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z 28 stycznia 1998 roku wydanym w

sprawie sygn. akt II CKN 585/97 (OSP 1999, Nr 2, poz. 29) zaznaczając, że w przypadku separacji faktycznej więzi rodzinne pomiędzy małżonkami de facto już nie istnieją, a tym samym wygasł już obowiązek przewidziany w art. 27 kro. Sąd Okręgowy w ustalonym w niniejszej sprawie stanie faktycznym pogląd ten podzielił. Nie ulega bowiem wątpliwości że stan separacji faktycznej pomiędzy bezdzietnymi małżonkami w niniejszej sprawie doprowadził do ustania pomiędzy nimi wszelkich więzi rodzinnych, a nadto stan ten uległ utrwaleniu. Oczywiście stan ten może ulec w przyszłości zmianie, co skutkować będzie bądź ponownym nawiązaniem więzi rodzinnych pomiędzy małżonkami ze wszystkimi tego konsekwencjami bądź też w przypadku wystąpienia ze stosownym powództwem orzeczeniem separacji lub rozwiązaniem związku małżeńskiego stron przez rozwód co skutkować także może orzeczeniem przy zbadaniu przez sąd przesłanek określonych w art. 60 kro stosownych alimentów. Z uwagi na powyższe zbędne stało się rozpoznawanie pozostałych zarzutów apelacyjnych. Na marginesie należy jedynie wskazać, że wbrew twierdzeniu Sądu pierwszej instancji zaniechanie dokonania przez pozwanego darowizny nieruchomości nie skutkowałoby wcale zwiększeniem jego możliwości przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny.

Z powyższych względów Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i oddalił powództwo nie zasądzając od powódki na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu w oparciu o art. 102 k.p.c. Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika z urzędu powódki w postępowaniu apelacyjnym Sąd ustalił na podstawie § 7 ust. 1 pkt 11 i § 13 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163 poz. 1348 z późn. zm.), przy uwzględnieniu 23% stawki VAT.